

GOTD

GREJ OF THE DAY

Middenbouwboek

50

**MICROLESSEN
STAP VOOR
STAP**

Groep 3 t/m 5
Leerjaar 1 t/m 3

Colofon

Nederlandse bewerking van *Grej of the day – Lust för kunskap, Förskolan*, 2020

Zweedse tekst: Micael Hermansson, Maria Sundén

Nederlandstalige bewerking: Daniëlle Friedeman, Lia Hesemans, Simone van der Hoek, Nikita van Ispelen, Linda Mäki

Eindredactie: Daniëlle Friedeman, Donald Suidman

Ontwerp: Marta Coronel, Studentlitteratur

Omslag: Frank de Both, Twin Media bv

Opmaak binnenwerk: Claudia van der Pol, Twin Media bv

Fotografie Micael Hermansson: Bianca de Wit

Uitgever: Donald Suidman, BigBusinessPublishers

 Facebook: Grej of the day – kennis is cool
www.grejoftoday.nl

ISBN 9789493171138

© 2020 BigBusinessPublishers

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze bewerking is gepubliceerd in overeenstemming met Studentlitteratur, Zweden.

Inhoud

Wow!	5
Wat vind je in dit boek?	7
1 Achtergrond	8
De eerste greij	8
Onverwachte effecten	9
2 Wat is GOTD?	9
Wat zijn de effecten van GOTD?	10
Wetenschappelijk bewijs voor GOTD	12
Links met kerndoelen en leerlijnen	12
3 Werken met GOTD - stap voor stap	14
Vorbereiding en planning	14
1. Kies een onderwerp	
2. Geef het raadsel	
3. Lees je in over de feiten	
4. Gebruik het digitale materiaal of maak je eigen powerpoint	
De microles - stap voor stap	18
1. Vorbereidingen	
2. Los het raadsel op	
3. Presenteer de feiten	
4. Aantekeningen maken en tekenen	
5. Vragen beantwoorden	
6. Thuisopdracht en het raadsel voor de volgende GOTD	
7. Leg verbanden met andere onderwerpen	
8. Wissel ervaringen en GOTD's uit met andere enthousiaste leerkrachten	
Aandachtspunten voor de middenbouw	21
Enkele laatste goede tips voordat je begint	21
4 50 microlessen	23
Inhoud	23

Wow!

Grej of the day is razendsnel populair geworden in Nederland en België. Het eerste boek – vooral geschikt voor de bovenbouw - verscheen in augustus 2019 en moest snel worden herdrukt. En nu is er een boek voor groep 3 tot en met 5 in Nederland en leerjaar 1 tot en met 3 in België. Let op! Ik noem die groepen voor het gemak in dit boek 'middenbouw'. Ik weet dat iedereen daar iets anders onder verstaat, maar het is wel een lekker korte term. Sommige lessen in dit boek zijn ook geschikt voor groep 2, vrij veel lessen kun je naar mijn idee ook in groep 6 geven. Een Grej of the day is een soort microles waarmee ik zelf tien jaar lang de meeste schooldagen ben begonnen. De microlessen duren acht tot tien minuten en zetten de toon voor de dag. De inhoud moet interessant en spannend zijn en moet nieuwsgierigheid en inspiratie opwekken. De methode Grej of the day is momenteel overal in Scandinavië in gebruik. In Nederland en België zijn al duizenden leerkrachten ermee aan de slag. Leerkrachten wisselen zelfgemaakte grejs uit via de facebook-groep en via www.grejoftheday.nl. Iedereen kan ermee werken, het past in elk lesprogramma en het is vooral leuk! Misschien werk je al met Grej of the day, of misschien had je er nog niet eerder van gehoord. In dit boek leg ik iedereen uit hoe de methode werkt en hoe je er het maximale effect mee bereikt: leerlingen die 'Wow!' zeggen in je les. Ik geef je extra tips voor het werken met de methode in de onderbouw. En je krijgt vijftig kant en klare lessen. Ik hoop dat je veel profijt zult hebben van dit boek en dat het digitale materiaal je dagelijkse werk zal vergemakkelijken.

Micael Hermansson

UMEÅ | TÄRNABY, JUNI 2020

Wat vind je in dit boek?

'Grej' betekent in het Zweeds letterlijk 'ding'. Een *Grej of the day* is dus gewoon een 'ding van de dag'. Maar omdat het niet zomaar een ding is, maar een inspirerende microles volgens een bepaalde aanpak, noemen we het in het Nederlands ook maar 'grej', of we gebruiken de afkorting GOTD.

Het boek bestaat uit vier delen.

1. Achtergrond

Hier vertel ik je hoe het idee van *Grej of the day* werd geboren en vorm kreeg.

2. Wat is GOTD?

Ik vertel je wat een GOTD karakteriseert. Daarna schets ik in dit deel de effecten die GOTD in mijn ervaring op leerlingen heeft.

3. Werken met het GOTD-model

Hier vertel ik je stap voor stap hoe je werkt met *Grej of the day*.

4. 50 microlessen

Hier vind je 50 kant-en-klare lessen met duidelijke verwijzingen naar het digitale materiaal.

1

Achtergrond

Het idee van **Grej of the day** kreeg ik zomaar op een dag. Plotseling en uit het niets. Maar wel op een moment dat ik het het hardst nodig had.

Ik zat al een flinke tijd in het vak en had al vele meer of minder succesvolle ideeën gehad over hoe ik de betrokkenheid van leerlingen kon verbeteren en hoe ik het best kennis kon overdragen. Ik worstelde al een tijd met de vraag hoe ik álle leerlingen zou kunnen bereiken en enthousiasmeren. Niet een paar leerlingen, maar allemaal!

Het frustreerde me dat het niet lukte, welke methode ik ook probeerde. Altijd waren er flink wat leerlingen die geen antwoord hadden op de vraag 'Wat heb je vandaag geleerd?'. 'Gewoon', zeiden ze dan. 'Niks bijzonders.' Dat doet elke leerkracht pijn.

De eerste grej

In de herfst van 2009 kreeg ik een nieuwe klas en ik besloot mijn net uitgebreide idee te testen. Ik herinner me die eerste grej heel goed. De klas kwam binnen en op het bord had ik een aanwijzing geschreven in de vorm van een vraag: Waarom eten de ijsberen de pinguïns niet op?

Mijn leerlingen begonnen de dag altijd met twintig minuten eigen leestijd, maar ik zag dat veel kinderen naar de vraag gluurden en erover nadachten in plaats van in hun boek te lezen. Ik vertelde hen dat we een nieuw idee zouden proberen, genaamd *Grej of the day*. Elke ochtend zou ik iets nieuws en interessants vertellen en ik wilde dat ze aantekeningen maakten in een speciaal GOTD-boek.

De leerlingen waren niet zo enthousiast, maar ik ging toch aan de slag.

Raadsel 1 ging over Antarctica (Je hebt waarschijnlijk het antwoord op de aanwijzing gevonden - de twee dieren leven op respectievelijk de Noordpool en de Zuidpool). Ik liet een paar foto's zien, haalde de kaart tevoorschijn, sprak over kouderecords en ijsdiepten en vertelde kort over de race tussen Roald Amundsen en R.F. Scott om als eerste de Zuidpool te bereiken. Nog geen negen minuten later was ik klaar.

Tot mijn grote verbazing en vreugde waren de leerlingen gefascineerd geweest. Ze hadden aandachtig geluisterd en alles in zich opgenomen. Sterker nog: toen ik klaar was stelden ze talloze vragen! En het beste van alles: toen ik zei dat *Grej of the day* onze nieuwe ochtendroutine zou worden, begonnen ze te juichen. Ze vonden mijn idee leuk! Ik schreef een nieuwe aanwijzing op het bord voor de volgende dag en wist toen al dat dit het begin zou kunnen zijn van iets heel spannends.

De microlessen waren sindsdien het enige waar mijn leerlingen over spraken. Ze bestormden me op het schoolplein met antwoorden op het raadsel van gisteren en 's middags kwamen ze thuis met een enorm verlangen om alles opnieuw te vertellen en de familie te laten zien wat ze hadden geleerd. 'Pap, vandaag hadden we het over de cheeta. Wist je dat ... 'of 'Mam, wat weet jij van Marie Curie?' In de klas hing ik een tekst op die ons nieuwe motto zou worden: *Kennis is cool*. En met dat motto ben ik sindsdien blijven werken.

Onverwachte effecten

De reacties en het enthousiasme van de leerlingen waren buitengewoon. In slechts een paar weken tijd merkte ik dat mijn leerlingen onze nieuwe ochtendmomenten niet alleen leuk vonden, ze gingen ook heel anders met school om. Ze namen school serieuzer, ik zag nieuwsgierigheid en blijdschap. Mijn leerlingen waren trots op hun nieuwe kennis, iets wat ik nog nooit eerder had gezien.

Vol enthousiasme vertelde ik collega's en vrienden over *Grej of the day* en de positieve reacties van de leerlingen, maar het klonk allemaal te goed om waar te zijn. Niemand geloofde me, niemand ging het ook proberen. Pas vijf jaar later zou mijn eerste collega het idee overnemen. En daarna ging het ineens heel hard.

Zelf wist ik al meteen bij dat prille begin dat GOTD iets heel bijzonders was. Ik zag leerlingen die nooit veel aandacht aan school besteedden nu hun eigen GOTD maken om ouders en familieleden te kunnen verrassen. Ik merkte hoe enorm gemotiveerd de leerlingen werden. Ik realiseerde me toen echter nog niet dat het idee de hele wereld over zou kunnen gaan...

2 Wat is GOTD?

Wat is *Grej of the day*? Ik geef je mijn eigen beschrijving en die van mijn leerlingen.

Mijn eigen beschrijving: Een *Grej of the day* is een microles die acht tot tot tien minuten duurt en die ik in principe elke dag voor de klas houd - vandaar de naam. Een grej is een kort op zichzelf staand verhaal in een hoog tempo. Op langere termijn blijkt pas dat je kennis uit allerlei gebieden met elkaar in verband kan brengen.

De beschrijving van mijn leerlingen: *Grej of the day* zijn superkorte lessen die we bijna elke ochtend krijgen. Micael komt met een interessant of vreemd onderwerp, meestal iets waar we geen idee van hebben. Hij vertelt en legt uit, wij luisteren en maken aantekeningen in ons GOTD-werkboek. We hebben meestal veel vragen of opmerkingen tussendoor. Micael gebruikt vaak een powerpoint met afbeeldingen en korte feitjes en vult zelf dingen aan die extra leuk zijn om te weten. We krijgen altijd de opdracht om thuis over de GOTD van vandaag te vertellen, dan onthouden we het beter.

Wat zijn de effecten van GOTD?

Toen ik er in 2009 mee begon, wilde ik gewoon allerlei interessante en inspirerende kennis delen. De leerlingen kregen de kans om nieuwe en opwindende werelden te betreden, mijn missie zou zijn om hen te begeleiden en hen te wijzen op interessante dingen die nieuwsgierigheid opwekken en hun verbeelding prikkelen. Nu zouden ze net zo veel willen weten als hun meester!

Na een tijdje merkte ik dat er een andere winst te halen was uit deze aanpak.

- * We kregen een leuke ochtend routine, elke schooldag had een duidelijk begin. 'We zijn begonnen, heerlijk!'
- * Veel leerlingen hebben allerlei interessante feiten geleerd. Over van alles: van Cleopatra en Joeri Gagarin tot tsunami en de atoombom.

Maar de winst bleek nog veel groter. GOTD bleek bijwerkingen te hebben die nog veel belangrijker waren.

Iedereen doet mee

Ik merkte al snel dat in principe alle leerlingen betrokken waren bij deze lessen, niet alleen de getalenteerde en goed presterende. Misschien waren het juist de slordige en zwakkere leerlingen die het meest profiteerden van *Grej of the day*. Hoe kan dat? Was het de korte, snelle presentatie? Was het het repeterende karakter van deze werkvorm? Hadden ze eindelijk het gevoel dat ze iets nuttigs en nieuws hadden geleerd?

Prikkelende vervolgvragen

De microlessen riepen bij de leerlingen en bij mij steeds weer spannende vervolgvragen en gedachtenexperimenten op: 'Waarom dacht ze dat?', 'Wat als hij toen iets anders had gedaan?'. 'Welke overeenkomsten en verschillen zien we tussen ...?'

We kregen voortdurend nieuwe en fantastische kansen om te argumenteren, fantaseren, analyseren en discussiëren.

Teasers en cliffhangers

Ik beseftte al snel dat het heel slim was om te werken met zowel 'teasers' (verleidelijke voor-informatie zoals het raadsel) als 'cliffhangers' (soms halverwege stoppen met iets interessants en daarmee de spanning op peil houden). Zo introduceerde ik tijdens grejs onderwerpen waar we later mee aan de slag zouden gaan. Die techniek van vroeg zaaien bleek goed te werken, leerlingen werden nieuwsgierig en geïnteresseerd. Op het moment dat we daadwerkelijk met het onderwerp aan de slag gingen, hadden ze uit eerdere lessen al een hoop kennis over het onderwerp.

Voorkennis maakt nieuwe dingen leren een stuk gemakkelijker. Een voorbeeld: Mijn klas wilde iets doen met de ruimte. We ontdekten dat ze al veel wisten dankzij GOTD. We hadden de grej over Apollo 11 gedaan, en ook lessen over Neil Armstrong en Apollo 13 (*Houston, we have a problem*). De asteroïdengordel was bekend, net als Lajka en Valentina Teresjkova. We hadden al

4 50 microlessen

Inhoud

Aardappel	24
Achtbaan	26
Ambulance.....	28
Anemoonvis	30
Antarctica	32
Banaan.....	34
Blindengeleidehond.....	36
Brandweer.....	38
Bruggen.....	40
Fiets	42
Gebit.....	44
Geld	46
Honingbij.....	48
Iglo.....	50
Indianen	52
Kinderboekenweek.....	54

Leeuw.....	56
Lego	58
Maan	60
Melk.....	62
Molen.....	64
Mondriaan.....	66
Onweer	68
Oog.....	70
Oud & nieuw.....	72
Paddenstoel.....	74
Pippi Langkous.....	76
Piramide	78
Ramadan.....	80
Regenboog.....	82
Rembrandt	84
Schaatsen	86
Schiphol.....	88
Spinnen	90
Sprookjes.....	92
Trein.....	94
Valentijnsdag	96

Verkeerslichten.....	98
Viool.....	100
Vleermuis	102
Vlinder.....	104
Vulkaan.....	106
Vuur.....	108
Walt Disney.....	110
Water	112
Willem-Alexander	114
Zand.....	116
Zeppelin.....	118
Zon.....	120
Zonnebloem	122

De piramide

Piramiden zijn de oudste nog bestaande gebouwen ter wereld. In een piramide liggen tunnels die naar een schat en het graf van een farao leiden.

Piramiden zijn grote driehoekvormige gebouwen die je vooral in het land van de farao's tegenkomt: Egypte. Vanaf ongeveer 2700 voor Christus waren in Egypte farao's de baas. Zij waren een soort koningen. Als een farao werd geboren, liet hij meteen een piramide bouwen. De piramide zou het graf van de farao worden als hij doodging.

Als de farao dood was, werd hij als een mummie in de piramide gelegd. Zijn lichaam werd dan eerst met een balsem ingesmeerd en daarna met linnen doeken omwikkeld. De mensen in Egypte geloofden dat je na je dood verder zou leven in het hiernamaals. Daarom gaven ze de farao kostbare spullen mee in zijn graf. Er werden kledingstukken, sieraden, voedsel en soms zelfs huisdieren in de piramide gelegd.

Piramiden zijn gemaakt van enorme opgestapelde stenen blokken. De zwaarste stenen wogen net zo veel als twee auto's. In die tijd waren er nog geen machines en kranen zoals wij die nu hebben, alles werd met de hand gebouwd. **Tot op de dag van vandaag weten we nog steeds niet precies hoe zo'n grote piramide werd gebouwd.** Waarschijnlijk hielpen meer dan tienduizend mensen mee aan de bouw van een grote piramide. Lang dacht men dat de bouwers slaven waren, maar waarschijnlijk waren het boeren die dit werk voor hun farao deden. De bouwers moesten de blokken heel precies stapelen. Ze geloofden dat er zo een trap ontstond voor de farao op weg naar de hemel.

Om te voorkomen dat dieven de schatten zouden stelen, werden allerlei vallen gemaakt. Zo waren er gangen diedoodliepen en gangen waar

je gewond raakte of uren rondjes kon blijven lopen. Toch zijn dieven erin geslaagd om veel piramiden leeg te roven. Van de piramiden waar dat niet gelukt is, kunnen we veel leren. Nog steeds worden af en toe nieuwe geheimen ontdekt in deze bijzondere bouwwerken.

De drie piramiden bij de stad Gizeh zijn de bekendste piramiden. De piramide van Cheops is de oudste van de drie, hij is ongeveer 4500 jaar oud. Met een hoogte van 137 meter is hij ook de grootste. Dat is net zo hoog als een hoge torenflat in Nederland of België, zoals de Rembrandttoren in Amsterdam of de Zuidertoren in Brussel. De zijanten van deze piramide zijn 227 meter lang.

In piramiden staan op de muren tekeningen en teksten waar we ook veel van kunnen leren, omdat ze vaak een verhaal vertellen. De teksten staan geschreven in hiërogliefen. Dat zijn tekens die we heel lang niet konden ontcijferen.

Er zijn ook piramiden teruggevonden in andere landen, zoals Mexico en China.

ALTERNATIEVE RAADSELS

- Dit voorwerp zegt wanneer je mag oversteken
- Het is groen!

DIA 2

- Lichten die het verkeer regelen
- Londen
- 1868

DIA 3

- Het eerste verkeerslicht in Nederland, 1928
- 1931 in Antwerpen

DIA 4

- Drie kleuren

DIA 5

- Lichten voor het openbaar vervoer

DIA 6

- Verschillende soorten voetgangerslichten

DIA 7

- Detectielussen weten dat er een auto of fiets staat te wachten

DIA 8 WOW!

- In het begin waarschuwde een toeter of een bel als het verkeerslicht van kleur ging veranderen
- Stilstaan bij groen is strafbaar
- Sommige voetgangerslichten hebben een bijzonder plaatje: een mannetje met hoed, een vrouwtje en zelfs Nijntje

VRAGEN

- Waarom is het gevaarlijk om door rood te rijden?
- Wat betekent het oranje licht?
- Ken je nog meer lichtsignalen?

les GOTD

38

Tips

Schooltv: Hoe werken verkeerslichten?

Plek op de tijdbalk: 1928/1931

Liedje: Dirk Scheele – Vroem vroem

(Daar staat een stoplicht

't is heel groot

Pas op 't staat op rood

liiiieeee

even wachten

heng heng heng

nog even wachten

heng heng

't is groen ('t is een kikker))

Meer weten over Grej of the day?

Nog beter weten hoe je Grej of the day goed inzet? Waarom het werkt? Wil je de rest van je team laten kennismaken? Zoek je passende posters of werkboekjes? Je vindt alles op www.grejoftoday.nl.

Maak een goede start

Schaf naast het boek ook de posterset, de werkboekjes en eventueel een presenter aan.

Boek een training

Het team van Grej of the day helpt je graag met een workshop of presentatie.

Word lid van de Facebookgroep Grej of the day – kennis is cool

Daar kun je ideeën en lessen uitwisselen met vakgenoten.

Nodig Micael Hermansson uit voor een lezing.

Micael is een zeer ervaren spreker en één van de topsprekers van Scandinavië. Hij vertelt inspirerend hoe het begon, hoe het concept werkt en waarom het werkt. Geschikt voor grote groepen.

GOTD

GREJ OF THE DAY